

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO PAKEITIMO
ĮSTATYMO NR. XIV-1196 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. XIV-1198 1
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

(toliau – Projektai)

(TAP-22-2021 (2); TAIS Nr. 22-22-14698(3))

2022-11-21 Nr. NV-3311

Vilnius

Projekto rengėjas: Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas:

- sukurti teisinės prielaidas bausmės vykdymo sistemoje didinti nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos veiksmingumą;
- efektyviau apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves tiek bausmės atlikimo vietose, tiek ir už jų ribų.

Esama situacija

Laisvės atėmimo bausmės atliekantys nuteistieji, naudodamiesi jiems suteiktomis teisėmis bendrauti su asmenimis (pasimatyti, skambinti, susirašinėti, išvykti už pataisos įstaigos ribų, gauti perduodamus daiktus), esančiais už bausmės atlikimo vietų ribų, neretai jas išnaudoja daryti nusikalstamas veikas ar kitus teisės pažeidimus.

Laisvės atėmimo vietose nuolat atliekami ikiteisminiai tyrimai dėl narkotinių, psichotropinių ir kitų draudžiamų medžiagų perdavimo nuteistiesiems laiškais (2021 m. – 97, 2022 m. 10 mėn. – 51); ikiteisminiai tyrimai dėl tokių pačių nusikalstamų veikų perduodant minėtas medžiagas nuteistiesiems jų pasimatymų su kitais asmenimis metu ar su siuntinyje esančiais daiktais (2021 m. – 12, 2022 m. 10 mėn. – 6). Šiais metais atliktas 1 ikiteisminis tyrimas dėl nuteistojo melagingo pranešimo apie gresiantį pavojų visuomenei ar valstybinės reikšmės objektams.

Per 2021-2022 m. laisvės atėmimo vietose paimta bandant perduoti nuteistiesiems apie 1890 g narkotinių ir psichiką veikiančių medžiagų, 1263 mobilieji telefonai, 1111 SIM kortelės.

Fiksuojami atvejai, kai nuteistieji naudodamiesi paminėtomis teisėmis, skleidžia dezinformaciją, karo propagandą, grasina smurtu teisėjams ar kitiems asmenims, taip pat kursto daryti nusikalstamas veikas ir kitus teisės pažeidimus.

Įvertinus nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliosiantį teisinį reguliavimą, bausmių vykdymo sistemos pareigūnų galimybės savalaikiai prevenciniu tikslu reaguoti į galimus teisės pažeidimus atitinkamais atvejais yra ribotos arba neįmanomos, todėl reikalingos papildomos priemonės.

Projektu siūloma:

- sudaryti teisinės prielaidas bausmės atlikimo ir suėmimo vykdymo vietose taikyti nuteistojo (suičtojo) bendravimo su kitais asmenimis - teisės į pasimatymą, skambinimą, susirašinėjimą, išvykti už pataisos įstaigos ribų, gauti perduodamų daiktų - ribojimo priemones,
- reglamentuoti prevencijos priemones, kurios galėtų būti taikomos nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencijai, nustatyti, kad laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus nutarimu gali būti laikinai (iki 3 mėnesių) stabdomas arba apribojamas laiškų išsiuntimas ir gavimas; pasimatymų suteikimas; nuteistojo skambinimas; trumpalaikės išvykos iš bausmės atlikimo vietos; bausmės

atlikimo vietoje ribojami jo kontaktai su kitais nuteistaisiais, stabdomas arba ribojamas daiktų perdavimas nuteistiesiems.

Šios prevencijos priemonės galėtų būti taikomos laikinai, ne ilgiau kaip 3 mėnesius (su galimybe šį terminą pratęsti), o jų taikymas turi būti nutrauktas nedelsiant, kai taikyti jas tampa nebereikalinga;

- leisti riboti nuteistųjų bendravimą su artimaisiais giminaičiais tik išimtiniais atvejais, kai kitomis priemonėmis negalima užkirsti kelio nusikalstamoms veikoms. Siūloma tokio ribojimo taikymo terminą nustatyti ne ilgesnį kaip 1 mėnesiui (su galimybe jį pratęsti);

- nustatyti, kad naujos prevencijos priemonės nebūtų taikomos nuteistųjų skambinimams, susitikimams ir susirašinėjimams su advokatu (advokato padėjėju), valstybės ir savivaldybių institucijų ir tarptautinių organizacijomis, kurių jurisdikciją ar kompetenciją priimti Lietuvoje bausmės atliekančių nuteistųjų pareiškimus yra pripažinusi Lietuvos Respublika, arba šių organizacijų atstovais;

- patikslinti BVK 42 straipsnį, numatant, kad teisinę pagalbą galėtų nuteistiesiems teikti ir advokatų padėjėjai, kaip tai nustato Advokatūros įstatymas ir procesiniai įstatymai;

- patikslinti Suėmimo vykdymo įstatymo Nr. XIV-1198 nuostatas, kuriose taip pat reglamentuotas atitinkamų priemonių taikymas suimtųjų atžvilgiu.

Derinimas

Projektas suderintas su Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentu, Valstybės saugumo departamentu, Kalėjimų departamentu prie Teisingumo ministerijos, Teisėjų taryba, Nacionaline teismų administracija ir Advokatų taryba.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos ir pasiūlymai Projektams pateikti 2022 m. lapkričio 21 d. išvadoje Nr. NV-3300.

Teisingumo ministerija neatsižvelgė į Generalinės prokuratūros pateiktą pastabą Bausmių vykdymo kodekso projekte ir Suėmimo vykdymo įstatymo projekte (įsigaliosiančiose nuo 2023 m. sausio 1 d.) suderinti skirtingai vartojamas advokato ir gynėjo sąvokas, motyvuojant tuo, kad gynėjai yra baudžiamojo proceso dalyviai, todėl nuteistieji prarastų galimybę tinkamai atstovauti savo interesus administraciniuose, civiliniuose ir kt. procesuose.

Valstybės biudžeto poreikis

Projektų rengėjai nurodo, kad Projektams įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

Atitiktis Vyriausybės programai

Įstatymo projektu prisidedama prie Aštuonioliktosios Vyriausybės programos 144.2 p. nuostatos įgyvendinimo (siekdami efektyviau užtikrinti viešąjį saugumą ir visuomenės lūkesčius, didelį dėmesį ir prioritetą skirsime nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencijai, glaudesniai teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui vykdant įvairias tarpusavio veiklas, orientuotas užkardyti teisės pažeidimus, šalinti jiems atsirasti palankias sąlygas, o ne išskirtinai tik reaguoti ir tirti įvykusius teisės pažeidimus).

Dalykinio vertinimo išvada.

Prevencijos priemonės taikomos siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams. Projekto aiškinamasis raštas galėtų būti detalizuotas informacija, kaip iki šiol buvo sprendžiami atvejai, kai nuteistieji naudodamiesi minėtomis teisėmis skleidė dezinformaciją, propagandą, grasino smurtu kitiems asmenims ir, kaip organizuojamas ir vykdomas tarpinstitucinis

darbas su nuteistaisiais asmenimis, jei jiems taikant atskiras prevencijos priemonės, nustatomas neigiamas aplinkybės ir kita informacija.

Nusikalstamumo laisvės atėmimo vietose suvaldymui reikalingos ne tik teisės aktuose nustatomos ir keičiamos prevencijos priemonės, bet ir turimų techninių galimybių išnaudojimas, subalansuotas su veiksminga laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų priežiūros ir kontrolės veikla.

Projektų rengėjams siūlome įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės (2022 m. lapkričio 21 d. išvada Nr. NV-3300) ir Viešojo valdymo grupės pateiktus pasiūlymus Projektams, Projektus svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje) ir Vyriausybės posėdyje.

Vyresnysis patarėjas
Norkevičius

Artūras